

**ENKELE GESIGSPUNTE MET BETREKKING TOT DIE  
NUWE VERTALING VAN DIE N.T.  
EKSEGETIES BENADER**

Dr. J. v. V. du Plessis

Op wetenskaplike gebied het kommentaar oor die nuwe vertaling van die N.T. nog agterweë gebly. Dit kan sekerlik daaraan toegeskrywe word dat bestudering daarvan, veral op eksegetiese vlak, lankamerhand geskied en geleidelik, selfs oor jare, na vore sal kom. In die lig hiervan sal dit dan ook nog lank duur alvorens 'n indringende waardebeplanning daarvan gemaak kan word. Dit kan dus die moeite loon om reedsal met wat tot dusver nagevors is, 'n diskussie te begin oor die pro's en con's van die nuwe vertaling.

Daar het gewis mooi elemente na vore gekom waarop ons die aandag kan vestig.

*επιτιμαω* kom in die N.T. in tweeërlei sin na vore, nl. as bestraffing ('n broederlike korrektief) en as die besondere prerogatief van Christus in 'n vurige bestraffing. In sy eerste betekenis vind ons die begrip in Mark. 10:48. W. Hendriksen sien die begrip as veel sagter van inhoud as in die geval van 'n bestraffing (W. Hendriksen. Mark. p. 420). Die skare by Jesus het geen vyandigheid gekoester nie. Hulle was óf in 'n haas om in Jerusalem te kom óf hulle was bang vir hulle leiers dat dié die woorde sou hoor. In die gees van 'n waarskuwing kom die nuwe vertaling met 'n goeie „baie mense het met hom geraas en gesê:::” na vore.

In Luk. 9:55, 56 het die bestaande vertaling die woorde wat Jesus by die bestraffing sou bygesê het (*αυτοις και ειπεν...*). Van naderby beskou, is daar baie tekskritiese probleme rondom hierdie byvoeging geweef. Norval Geldenhuys (Luke. p. 294) spreek die mening uit dat dié woorde in leidende tekse ontbreek. E. P. Groenewald (Die Evangelie van Lukas. p. 127) beskou dit as 'n latere tekslesing wat ingevoeg is om Jesus se optrede te verklaar. Leon Morris (The Gospel according to Luke. p. 179) verklaar: „most scholars regard them as a scribal insertion.” Omdat dit goed aanpas by die verband, kan dit 'n outentieke mondelinge oorlewering wees, heeltemal in ooreenstemming met Christus se lewe en langs hierdie weg deur oorskrywing in manuskripte ingekom het. Waarskynlik het R. C. H. Lenski (Luke. p. 556) hom deur hierdie argument laat lei (en moontlik ook die eerste vertalers) as hy skrywe „it seems wholly improbable that the evangelist should record this incident and then leave out the very words of Jesus which contain the point of the narrative”. Vir S. Greijdanus (Lucas. p. 256) is die lesing te onbetroubaar en spekulatief (vgl. ook S. F. H. J. Berkelbach van der Sprenkel. Het evangelie van Lukas. p. 181). Heel korrek laat die nuwe vertaling hierdie sinsnede dus weg.

In Hebr. 12:7 word in die bestaande vertaling die *εις* verruil vir *ει* om dan 'n voorwaardelike sin uit te maak, wat eintlik net deur minuskels gevolg word. So wil P. J. S. de Klerk (Hebreërs.

p. 239) dit ook hê. Bertram (Theological Dictionary of the N.T. p. 621) verkies heel tereg die oorspronklike lesing *εις*, d.i. 'n verdra met 'n doel nl. die onderrig (*παιδειαν*) wat ook in die nuwe vertaling gedoen word.

Wat die eksegetiese probleme met die nuwe vertaling betref, kan op 'n paar gevalle die aandag gevestig word.

In Jak. 1:27 word die werkwoord *επισκοπειν* gebruik. In die N.T. dra die werkwoord die gees van 'n besoek met die bedoeling van omsien na, jou bekommer oor. Dit is 'n handeling vanuit 'n bewussyn van verantwoordelikheid tot 'n ander waar die gees van bemoeisiekheid en inspeksie ontbreek (M. H. Bolkestein, Zielsorg in het Nieuwe Testament, p. 55). Dit is die gees wat skuil agter die tweede sendingreis van Paulus (Hand. 15:36). Paulus het die opbou en welsyn van die gemeentes in die oog. Dit is ook die agtergrond van episkopein in Jak. 1:27 wat in die bestaande vertaling mooi met „besoek” weergegee word en in die nuwe vertaling soos volg vertolk word: „om weeskinders en weduwees in hulle moeilike omstandighede by te staan.” Afgesien van 'n parafrasiese beskrywing waardeur sinne bykom („in hulle moeilike omstandighede”, wat nêrens in die Griekse teks staan nie), gaan die besoek met sy ware sin verlore. Dit kan selfs die indruk wek van bystand sonder 'n besoek.

In Luk. 11:8 gaan dit oor gebedsverhoring met die kern daarvan uitgedruk deur *δια γε την αναδειαν* wat deur die bestaande vertaling met „ter wille van sy onbeskaamdheid” vertaal word. Geen Griekse teks beskou lg. as 'n alternatiewe lesing óf 'n lesing van minuskels nie. Trouens, geen aanmerking word in die tekskritiese apparaat daaromtrent gemaak nie. Die nuwe vertaling het hierdie sinsnede om een of ander onverklaarbare rede sumier weggelaat om daarmee die klem te laat val op die *θσων χρηξει* wat misplaas is. Die belangrike saak wat eksegeties van deurslaggewende belang is, is skynbaar geïgnoreer.

Van 1 Joh. 4:2 het die bestaande vertaling „hieraan ken julle die Gees van God: elke gees wat bely dat Jesus Christus in die vlees gekom het, is uit God”. Die nuwe vertaling lui „... elke wat bely dat Jesus werklik *die* Christus is wat mens geword het...” Volgens M. de Jonge (De brieven van Johannes. p. 184) is dit byna woordeliks 'n vertaling van Brouwer; as 'n interpretasie „dat de tekst zo een duidelijke nadere explicatie geeft van de in 2:22; 5:1 gevormde formule”. In genoemde tekste word Christus met die lidwoord aangetref. Hierdie gedagte word nou oorgeplaas, volgens de Jonge, en wat betref ons nuwe vertaling dan, onwillekeurig bygewerk wat in die Griekse teks nie bestaan nie. Met die lidwoord by Christus word dan klem gelê op Christus as dié Christus, terwyl sintakties die klem wil rus op die menslike staat van Jesus. Die vertalers wou waarskynlik in parafrase die sin meer bevatlik laat lyk en het in die proses die klem verskuif om die ware bedoeling verlore te laat gaan. Dat ons interpretering korrek is, blyk eerstens uit die volgende part. perfektum en tweedens dat in v. 3a Jesus ook sonder lidwoord staan en so weergegee word in die nuwe vertaling.

In Luk. 1:78 word die *επισκεΰεται* van God aan die mens beskrywe as vanuit die innerlike barmhartigheid van God *δια σπλαγχνα ελεους...*. Gerben Heitink (Pastoraat als hulpverlening, p. 157) sien die episkopein teen die agtergrond van die Ou Testamentiese herdersmotief (Eseg. 34:11). „In konkreto houdt dit in: de verlore zoeken, de afgedwaalde terughalen, de gewonde verbinden en de zieke versterken.” Die bestaande vertaling behou „besoek”, maar in die nuwe vertaling het hierdie mooi diepere sin ongelukkig verlore gegaan in ’n swakkere „en uit die hoogte op ons afstraal”. Die hele wesentlike van die *επισκεΰεται* het verlore gegaan.

Ten opsigte van *καταρτισαι* van Hebr. 13:21 het die bestaande vertaling „julle volmaak” waaragter die idee skuil van die-op-die-weg-wees na die volmaaktheid. Die nuwe vertaling het slegs „toerus” in ’n algemene sin. Miskien sou dit beter gewees het as die nuwe vertaling dit vertaal het soos in 2 Kor. 13:9, nl. geestelike volwassenheid waarop Paulus se gedagtegang immers afstuur. Volgens R. C. H. Lenski (Hebrews, p. 1337) dui die *κατα* die deeglike en kompleete van *αρτισαν* aan.

In 1 Petr. 5:10 word *καταρτισει* met die vreemde „oprig” vertaal asof daar ’n val was. Dit gaan egter daarom dat deur lyde heen die gelowige volmaak word, d.w.s. dat die gemeente in hierdie lewe só toeberei word soos hulle moet wees om die ewige lewe in te gaan.

*σπλαγχνα* is ’n begrip in die N.T. waaraan ’n diep emosie gekoppel word. Die Grieke maak van die splangna die setel van emosies, haat, opgewondenheid, jammer ens. (A. Plummer, Luke, p. 130; J. T. Nielsen, Het Evangelie van Mattheus, p. 130; F. W. Grosheide, 2 Korinthiërs, p. 186). Gerben Heitink is van mening dat die begrip die mees diepgaande uitdrukking van gevoelens in die Skrif is. „Iemand wordt geraakt tot in zijn ‚splachna’, zijn meest vitale delen, nl. hart, nieren en ingewanden” (op. cit. p. 155). Met hierdie eksegetiese waarheid in gedagte het Mark. 1:41 in die bestaande vertaling „en Jesus het vir hom innig jammer gevoel”, terwyl die nuwe vertaling slegs „Jesus het hom jammer gekry” het. Dieselfde verlies aan begripswaarde word aangevoel in 2 Kor. 6:12 waar die bestaande vertaling splangna vertaal met „binneste” wat nader aan korrek is as die nuwe vertaling se „harte” waarvoor die N.T. n’ ander begrip gebruik.

Uit hierdie paar voorbeelde kan ons konkludeer dat daar mooi, nuwe en duideliker begripsverheldering in die nuwe vertaling na vore gekom het wat die Skrif vir die leser meer verstaanbaar maak, maar aan die ander kant deur parafrase en soms onverklaarbare weglatings waardevolle eksegetiese materiaal verlore laat gaan, klemverskuiwings veroorsaak en vir die leser probleme kan oplewer.